

Віталій Косович,
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії та філософії права
Львівського національного університету
імені Івана Франка

УДК 340.134

Юридичні конструкції як засіб правозастосовної техніки

Сьогодні науковцями та практиками пропонуються різні засоби та способи забезпечення ефективного застосування нормативно-правових актів України. Найменш дослідженими з-поміж них поки що є засоби правозастосовної техніки, що актуалізує необхідність їх всебічного вивчення. Для розгляду ми обрали такий елемент техніки правозастосування як юридичні конструкції.

Юридичні конструкції як правове явище досліджувались вітчизняними та зарубіжними вченими, зокрема С. С. Алексєєвим, В. М. Барановим, М. Л. Давидовою, Ж. О. Дзейко, Т. А. Доценко, А. О. Дутко, Р. Ієрінгом, Т. В. Кашаніною, М. М. Коркуновим, В. В. Чевічеловим, О. Ф. Черданцевим та іншими. Науковці основну увагу зосереджували на характеристиці юридичних конструкцій як засобів нормотворчої техніки. Можливості ж юридичних конструкцій слугувати дієвим чинником належного правозастосування, залишилися певним чином поза увагою. Тому вважаємо за доцільне розглянути юридичні конструкції саме як складову правозастосовної техніки (називатимемо їх далі правозастосовні конструкції).

Задля реалізації зазначеної мети з'ясуємо основні ознаки правозастосовних конструкцій та їх наявність у процесі правозастосування та індивідуально-правових актах.

Юридична конструкція визначається науковцями по-різному. С. С. Алексєєв розглядає юридичну конструкцію як специфічну побудову нормативного матеріалу, який відповідає певному типу чи виду сформованих правовідносин, юридичних фактів і зв'язків між ними [1, с. 489]. На думку А. Ф. Черданцева, вона становить ідеальну модель, яка відображає складну структурну будову врегульованих правом суспільних відносин, юридичних фактів чи їх елементів [16, с. 131]; гносеологічна категорія, інструмент, засіб пізнання правових явищ [17, с. 13]. Юридична конструкція – це створена з допомогою абстрактного мислення модель суспільного відношення (його типова схема), елементи якої тісно взаємопов'язані [6, с. 178]. Л. А. Луць трактує юридичну конструкцію як структурне розміщення державно-правових явищ, за допомогою яких формуються нормативно-правові приписи [10, с. 185]. Т. А. Доценко

вважає, що юридична конструкція – це комплекси правових засобів, які створюють типізовані моделі, що відповідають своєрідній різновидності суспільних відносин [4, с. 317]. А. О. Дутко пропонує визначити юридичні конструкції як закріплені у законодавстві, ідеальні, узагальнюючі моделі структури правових явищ, створювані для формування регулятивних, охоронних та захисних нормативно-правових приписів і досягнення точності та визначеності законів [5, с. 6]. Серед запропонованих визначень більш близькими до ідеології правозастосовної конструкції є ті, в яких вона розглядається як типізована, структурно пов'язана модель правових явищ, що визначає їхню внутрішню (змістовну) природу та форму вираження (закріплення).

Загальновідомо, що у визначенні поняття повинні відобразитись його ознаки. До ознак юридичної конструкції фахівці відносять такі: слугують формою відображення суспільних відносин, регульованих правом; є результатом абстрагування від багатоманітних суспільних відносин і акцентування лише на найбільш значущих правових явищах; в їх основі – категорії правовідносин, які характеризуються взаємовідповідністю та аналогією; є узагальнювальною моделлю системи структурованих правових явищ [3, с. 114; 4, с. 318]; відсутність хоча б одного елемента відображених у конструкції правових відносин руйнує конструкцію загалом [6, с. 180]. У зазначених наукових підходах можна побачити універсальність ознак конструкції щодо усіх правових явищ, неприв'язаність із конкретними стадіями правового регулювання. Отож, наведені ознаки можна екстраполювати і на правозастосовні конструкції (вочевидь із врахуванням особливостей правозастосування).

Наукових напрацювань щодо юридичних конструкцій у правозастосовній діяльності небагато. Торкаються вони як процесу застосування юридичних норм, так і правоза-

стосовних (індивідуально-правових) актів. Т. В. Кашаніна зазначає, що юридична конструкція здійснює позитивний вплив на правозастосовну діяльність, підвищуючи її продуктивність. Дослідження юридичної справи за наперед визначеними позиціями (елементами юридичної конструкції), а не інтуїтивно, методом спроб і помилок, значно швидше приведе до бажаного результату [6, с. 183]. С. С. Алексєєв вказує на те, що кожний акт застосування права є актом-документом. В ньому є текст, який складається у відповідності із вимогами юридичної техніки, у тому числі у відповідності з вимогами використання юридичної термінології, певних юридичних конструкцій [2, с. 126].

Із наведених позицій випливає, що юридичні конструкції можуть використовуватись як у правозастосовному процесі, так і у правових актах. Для пошуку таких конструкцій треба виходити з їх базових ознак, насамперед типовості та повторюваності, структурованості, єдності складових елементів, методологічному характері для певної категорії правової дійсності. Крім того, на нашу думку, такі ознаки повинні бути визнані юридичною наукою та певним чином окреслюватись юридичними нормами.

Аналізуючи доктринальні підходи до правозастосовного процесу, можна виділити два аспекти, на які звертають увагу усі науковці: вимоги до правозастосування та стадії правозастосування. Положення стосовно них набули сьогодні аксіоматичного характеру.

Підсумовуючи існуючі раніше наукові підходи, Б. В. Малишев акцентує на трьох основних вимогах до правозастосування: обґрунтованості, законності, доцільності [11, с. 20–25]. Беручи до уваги загальні засади кримінального провадження, визначені ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 № 4651-VI [9], та принципи адміністративного судочинства, встановлені

ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV [7], доцільно вести мову про ще одну невід'ємну від правозастосування вимогу – дотримання верховенства права.

Оцінимо ці вимоги у світлі ознак правової конструкції. Вони є необхідними для усіх видів правозастосування (йдеться про судове правозастосування чи процедуру прийняття ненормативного рішення органом місцевого самоврядування). Кожна з вимог не від'ємна від процесу правозастосування (порушення законності, для прикладу, одна з основних причин визнання індивідуально-правових актів незаконними). Недотримання хоча б однієї з вимог є підставою для визнання результатів правозастосування неправильними. Зазначені вимоги слугують моделлю для діяльності суб'єктів застосування нормативно-правових приписів сьогодні й у майбутньому. Перша ознака дає підстави вважати їх загальними конструкціями. Крім них є низка спеціальних вимог, зумовлених специфікою певної галузі права. Так, ст. 7 Кримінального процесуального кодексу України встановлює засади кримінального провадження, кожна з яких властива кримінальному судочинству. Тобто принципи права у своєму поєднанні також формують своєрідну правову конструкцію, характерну для застосування конкретного нормативно-правового акта.

Отож, поєднання таких вимог до правозастосовного процесу як верховенство права, законність, доцільність та обґрунтованість фактично є визначальною конструкцією для цієї стадії правового регулювання.

Стосовно стадій правозастосування серед науковців відсутня єдина позиція. Найчастіше виділяють три стадії: встановлення і дослідження фактичних обставин; вибір і аналіз правової норми; прийняття рішення і його документальне оформлення. У їх межах виділяються певні підстадії. Російський вчений О. В. Малько підкреслює, що стадії правозастосу-

вання являють собою єдиний процес і виділяються лише логічно. Операції правозастосовного процесу переплітаються і взаємно зумовлюють одна другу. Вони завжди присутні, а їх вивченню необхідно приділяти увагу, оскільки ігнорування хоча б однієї стадії може призвести до помилок у правозастосовній діяльності, до порушення законності [13, с. 393].

Наявність конструктивних зв'язків між стадіями правозастосування та класичних ознак правової конструкції ще більш ілюстративна й переконливіша, аніж між вимогами до правозастосування. Наприклад, не може бути юридичної оцінки без встановлення наявності юридично значимих фактів та їх всебічного і повного дослідження, не може бути документованого індивідуально-правового акта без юридичної оцінки.

Визнання вказаних вище юридичних конструкцій правозастосовного процесу на доктринальному та нормативному рівнях є визначальною передумовою правозастосування, а отже й індивідуально-правового регулювання.

Перш ніж приступити до виділення юридичних конструкцій в індивідуально-правових актах, необхідно вказати основні види актів застосування права. З існуючих класифікацій за різними критеріями визначальне значення у контексті нашого дослідження має розмежування індивідуально-правових актів за формою зовнішнього вираження. Беручи до уваги дані критерій, П. М. Рабінович виділяє три різновиди актів застосування права: письмові (документальні), усні (вербальні), фізично-діяльнісні (конклюдентні) [14, с. 172]. Щодо двох останніх виділити дещо формалізовані структурні елементи правової конструкції важко. Хоча можна вести мову про певні ознаки конструктивного характеру. Так, суддя, оголошуючи попередження обвинуваченому за порушення порядку у залі судового засідання відповідно до ст. 330 Криміна-

льного процесуального кодексу України, констатує на факті порушення порядку або невідкоренні розпорядженням головуєчого у судовому засіданні, попереджує обвинуваченого про те, що у разі повторення ним зазначених дій його буде видалено з зали судового засідання, акцентує секретареві судового засідання на необхідності внесення інформації про попередження до протоколу судового засідання. Прикладом конклюдентних дій є сигнали регулювальника дій учасників дорожнього руху відповідно до пункту 8.8 Правил дорожнього руху, закріплених постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306 [12]. Сигналами регулювальника (чітко визначені правилами) є положення його корпусу, а також жести руками, у тому числі з жезлом або диском з червоним світлоповертачем, які мають такі значення. Поєднання цих сигналів є своєрідною юридичною конструкцією.

Найчастіше правові конструкції проявляються (і є найбільш значимими за своїми юридичними наслідками) у правозастосовних актах документах. Найбільш типовою формальною характеристикою усіх індивідуально-правових актів документів (із ознаками конструкцій) є їхня структуризація. Науковці пропонують акти застосування юридичних норм залежно від структури розмежовувати на такі, які включають вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини (характерні для судових рішень); складаються із вступної, описової та резолютивної частин (характерні для слідчих та адміністративних протоколів); містять вступну і регулятивну частини (акти-дозволи на вчинення певних дій); мають лише резолютивну частину (зокрема, резолюції посадових осіб на документи) [13. С. 401].

Структурні вимоги до правозастосовних актів сьогодні не тільки виділяються науковцями, а й мають нормативне закріплення, наприклад, у статтях 372 (зміст ухвали) та 374 (зміст вироку) Кримінального процесуального кодексу України передбачено, що ці судові рішення повинні містити вступну, мотивувальну та резолютивну частини. Відповідно до ст. 215 (зміст рішення суду) Цивільно-процесуального кодексу України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [15] рішення суду складаються з вступної, описової, мотивувальної та резолютивної частин.

Не важко побачити, що описані структурні частини даної категорії правозастосовних актів характеризуються типовістю, повторюваністю, елементною пов'язаністю, невіддільністю від судових правових актів, обов'язковістю, методологічністю і таке інше, тобто ознаками, що є властивими правовій конструкції.

Далі юридичні конструкції простежуються і в системі положень, що мають міститися у складових правозастосовних актів, наприклад, судових. Конструктивного характеру таким положенням надає насамперед те, що вони є сталими для різних видів індивідуально-правових актів, виданих на основі нормативно-правових актів, що відносяться до різних галузей права. Для ілюстрації зіставимо приписи, що мають міститися у правових документах, створених за результатами кримінального провадження (ст. 372 Кримінального процесуального кодексу України), за результатами провадження у цивільній справі (ст. 215 Цивільного процесуального кодексу України), за результатами розгляду адміністративної справи (ст. 163 Кодексу адміністративного судочинства України).

Основні структурні одиниці акта застосування	Положення, що є обов'язковими компонентами структурних одиниць		
Зазначені кодекси	Кримінальний процесуальний кодекс	Цивільний процесуальний кодекс	Кодекс адміністративного судочинства
Вступна	<i>дата та місце її постановлення</i>	<i>час і місце його ухвалення</i>	<i>дата, час і місце її прийняття</i>
	<i>назва та склад суду, секретар судового засідання; найменування (номер) кримінального провадження; прізвище, ім'я і по-батькові підозрюваного, обвинуваченого, рік, місце і день його народження, місце народження і місце проживання; закон України ...; сторони кримінального провадження та інші учасники судового провадження</i>	<i>найменування суду, що ухвалив рішення; прізвище та ініціали судді (суддів - при колегіальному розгляді); прізвище й ініціали секретаря судового засідання; імена (найменування) сторін та інших осіб, які брали участь у справі</i>	<i>найменування адміністративного суду, прізвище та ініціали судді (суддів) і секретаря судового засідання; імена (найменування) сторін та інших осіб, які беруть участь у справі</i>
		<i>предмет позовних вимог</i>	<i>предмет адміністративного позову</i>
Описова	законодавчо не закріплена	<i>узагальнений виклад позиції відповідача</i>	<i>короткий зміст позовних вимог і позиції відповідача</i>
		<i>пояснення осіб, які беруть участь у справі</i>	<i>пояснення осіб, які беруть участь у справі</i>
		<i>інші докази, досліджені судом</i>	<i>інші докази, досліджені судом</i>

Мотивувальна	<i>встановлені судом обставини із посиланням на докази, а також мотиви неврахування окремих доказів</i>	<i>встановлені судом обставини і визначені відповідно до них правовідносини</i>	<i>встановлені судом обставини з посиланням на докази, а також мотиви неврахування окремих доказів</i>
	<i>мотиви, з яких суд виходив при постановленні ухвали, і положення закону, яким він керувався</i>	<i>мотиви, з яких суд вважає встановленою наявність або відсутність фактів, якими обґрунтовувалися вимоги чи заперечення ...</i>	<i>мотиви, з яких суд виходив при прийнятті постанови, і положення закону, яким він керувався</i>
Резолютивна	<i>висновок суду</i>	<i>висновок суду про задоволення позову або відмову в позові повністю чи частково</i>	<i>висновок суду про задоволення адміністративного позову або про відмову ...</i>
		<i>висновок суду по суті позовних вимог</i>	<i>висновок суду по суті вимог</i>
		<i>розподіл судових витрат</i>	<i>розподіл судових витрат</i>
	<i>строки і порядок набрання ухвалою законної сили та її оскарження</i>	<i>строки і порядок набрання рішенням суду законної сили та його оскарження</i>	<i>строки і порядок набрання постановою законної сили та її оскарження</i>

Ознаки правової конструкції є і в системі безпосередніх вимог до індивідуально-правових актів. Наприклад, ст. 370 Кримінального процесуального кодексу України встановлює, що судові рішення повинні бути законним, обґрунтованим і

вмотивованим. Конструктивні моменти проявляються і у результаті зіставлення цих вимог із аналогічними, встановленими Цивільним процесуальним кодексом України (ст. 213) та Кодексом адміністративного судочинства України (ст. 159).

Перелік вимог	Змістовне наповнення вимог до індивідуально-правових актів		
	Кримінальний процесуальний кодекс	Цивільний процесуальний кодекс	Кодекс адміністративного судочинства
законність	<i>законним є рішення, ухвалене компетентним судом</i>	<i>законним є рішення, яким суд</i>	<i>законним є рішення, ухвалене судом</i>
	<i>згідно з нормами матеріального права</i>	<i>вирішив справу згідно із законом</i>	<i>відповідно до норм матеріального права</i>
	<i>з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених цим Кодексом</i>	<i>виконавши всі вимоги цивільного судочинства</i>	<i>при дотриманні норм процесуального права</i>
обґрунтованість	<i>обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до статті 94 цього Кодексу</i>	<i>обґрунтованим є рішення, ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні</i>	<i>обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин..., підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні</i>
вмотивованість	<i>вмотивованим є рішення, в якому наведені належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення</i>		

Як бачимо, попри певні розбіжності, зумовлені галузевою специфікою, у кожній із вимог є базові положення, властиві усім правовим актам, що видаються відповідно до аналізованих кодексів (у таблиці ілюструються через виділення курсором). Зазначене дозволяє пропонувати такі вимоги як законність та обґрунтованість (крізь призму положень конструктивного характеру) як загальні та обов'язкові для всіх різновидів актів застосування права.

Виникає питання про співвідношення зазначених вимог до судового рішення із аналогічною за формою словесної матеріалізації засадою кримінального провадження «законність» та доктринальною інтерпретацією вимоги «обґрунтованість». Зіставивши законодавчу інтерпретацію «законності», дану у ст. 9 та ч. 2 ст. 370 Кримінального процесуального кодексу, зауважуєш, що «законність» як засада кримінального провадження встановлює вимоги стосовно дій суб'єктів провадження та визначає місце норм Кодексу в системі норм міжнародного та національного права, натомість «законність» як вимога до судового рішення передбачає його ухвалення компетентним органом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження. Тобто йдеться про дещо інші акценти. Вимога обґрунтованості судового рішення (відповідно до ч. 3 ст. 370 Кодексу) більш формалізована, аніж доктринальні позиції стосовно вимоги обґрунтованості до правозастосування загалом.

С. С. Алексєєв звертає увагу на такий аспект юридичної техніки як використання своєрідних формул юридичної мови, що набирають характеру юридичної конструкції [2, с. 126]. На нашу думку, до них необхідно віднести звиклі для правників юридичні штампи, які фактично використовуються інтуїтивно у силу численних випадків попереднього використання (своєрідна правова традиція). Прикладом можуть слу-

гувати усталені словосполучення, типові для індивідуально-правових актів, ухвалених по різних справах. Так, ознайомлюючись із вироками апеляційних судів, обнародуваними в Єдиному державному реєстрі судових рішень, ми звернули увагу на такі мовні конструкції: «розглянувши у відкритому судовому засіданні», «вирок суду відносно ... у частині призначення покарання скасувати», «в решті вирок залишити без зміни» та інші. Оперування сталими мовними конструкція є характерним і для правових актів, ухвалених за результатами застосування норм міжнародного права уповноваженими суб'єктами. Наприклад, у рішеннях Європейського суду з прав людини (оприлюднених на сайті Міністерства юстиції України) часто зустрічаються такі термінологічні конструкції як «справу розпочато за заявою», «у світлі вищевикладеного суд вважає», «суд вважає за належне». Вочевидь кожній категорії правозастосовних актів притаманні свої специфічні мовні юридичні конструкції. Їх використання полегшує роботу суб'єкту застосування нормативно-правових приписів та сприяє розумінню правозастосовних рішень правниками.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що правозастосовні конструкції доцільно розмежувати на дві групи, що розрізняються за ступенем нормативної обов'язковості. Перші - ті які мають нормативно-закріплення (наприклад, вимоги до структури судових рішень), другі використовуються як форма узагальнення правозастосовної практики, набуваючи характеру прецеденту. Недотримання правил реалізації перших в актах застосування нормативно-правових приписів може стати причиною для визнання останніх незаконними. Невикористання других створить лише незручності у розумінні та сприйнятті індивідуально-правових актів і, відповідно, викличе критику на предмет правої «грамотності».

Доктринальна невизначеність та юридична неокресленість щодо правозастосовних конструкцій ставлять складне питання про передумови їх використання на практиці. Підстави введення юридичних конструкцій (різновидом яких є правозастосовні конструкції) у текст нормативно-правового акта ми уже досліджували раніше [8, с. 126–131]. Ці підстави можна використати і під час створення правових актів, що встановлюють правила правозастосування. Відповідно реалізація нормативно окреслених правозастосовних конструкцій стане обов'язком суб'єкта застосування юридичних норм. Що ж до прецедентних правозастосовних конструкцій, то оперування ними має стати заохочувальною традицією правозастосовної практики. Все це сприятиме якості індивідуально-правового регулювання.

Універсальність правозастосовних конструкцій дає підстави зробити припущення, що їх можна використовувати і як засіб для аналогії при створенні індивідуально-правових актів, вимоги до яких і правила формулювання яких нормативно не встановлені.

Правозастосовні конструкції також мають певне значення і для нормотворчої та правоінтерпретаційної діяльності. Зокрема, сталі (прецедентні) встановлені правозастосовною практикою і, сформовані на рівні правосвідомості правника, правозастосовні конструкції повинні максимально впроваджуватись у норми проєктованих нормативних актів. Йдеться і про процесуальні кодекси,

і про регламенти роботи центральних органів виконавчої влади, і таке інше. Мета правотлумачення – сприяння уніфікованому правозастосуванню. Тому й інтерпретувати юридичні норми доцільно, насамперед на основі правозастосовної практики та властивих їй правових конструкцій. Певним підтвердженням цього є те, що правники найчастіше у своїй діяльності оперують тлумаченнями вищих судів за результатами узагальнення та аналізу судової практики. Правозастосовні конструкції повинні також всебічно використовуватись задля такого тлумачення.

Підсумовуючи наведене, можемо констатувати, що правозастосовна конструкція є різновидом правової конструкції з типовими для останньої ознаками. Правозастосовні конструкції застосовуються як у процесі правозастосування (проявляються насамперед у системі вимог до правозастосування та у стадіях правозастосовної діяльності), так і в індивідуально-правових актах документів (йдеться про загальні вимоги, мовні конструкції, структурні та реквізитні правила). Правозастосовні конструкції, як правило, використовуються за наявності певних передумов. Актуальним сьогодні залишається питання нормативного закріплення поняття, основних різновидів та правил використання правозастосовних конструкцій, задля формулювання яких необхідно здійснити подальші загальнотеоретичні дослідження.

Список використаних джерел

1. *Алексеев С. С.* Общая теория права: учебник / С. С. Алексеев. – М.: Проспект, 2008. – 576 с.
2. *Алексеев С. С.* Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. – М.: Статут, 1999. – 712 с.
3. *Деревнин А. А.* О понятии юридических конструкций / А. А. Деревнин // Академический юридический журнал. – 2004. – № 4. – С. 113–118.

4. Доценко Т. А. Сущность юридических конструкций / Т. А. Доценко // Проблемы юридической техники: сборник статей / под ред. В. М. Баранова. – Н. Новгород, 2000. – С. 317–318.

5. Дутко А. О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 «теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О. А. Дутко. – Львів, 2010. – С. 6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r...>

6. Кашанина Т. В. Юридическая техника: учебник / Т. В. Кашанина. – М.: Эксмо, 2007. – 512 с.

7. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37. – ст. 446.

8. Косович В. М. Закрепление юридических конструкций в законодательстве Украины: технико-технологические аспекты / В. М. Косович // Право.by: научно-практический журнал. – 2013. – № 3. – С. 126–131.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, № 11–12, № 13. – ст. 88.

10. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: навчально-методичний посібник / Л. А. Луць. – К.: Атіка, 2008. – 412 с.

11. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посіб. / за заг. ред. Б. В. Малишева. – К.: Реферат, 2010. – 260 с.

12. Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306 // Офіційний вісник України. – 2001 р. – № 41. – стор. 35. – ст. 1852.

13. Проблемы теории государства и права: учебник / под ред. докт. юрид. наук, проф. А. В. Малько. – М. Юрлит-информ, 2012. – 592 с.

14. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. – Вид. 10-е, доповнене / П. М. Рабінович. – Львів: Край, 2008. – 224 с.

15. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004 р. – № 40–42. – ст. 492.

16. Черданцев А. Ф. Логико-языковые феномены в праве, юридической науке и практике / А. Ф. Черданцев. – Екатеринбург: Наука, 1993. – 192 с.

17. Черданцев А. Ф. Юридические конструкции, их роль в науке и практике / А. Ф. Черданцев // Правоведение. – 1972. – № 3. – С. 12–19.

Косович В. М. Юридичні конструкції як засіб правозастосовної техніки

У статті коротко охарактеризовано такий засіб правозастосовної техніки як юридична конструкція. Встановлено, що правозастосовні конструкції використовуються і у процесі правозастосування, і безпосередньо у індивідуально-правових актах документах. З'ясовано, що правозастосовні конструкції проявляються у загальних вимогах до правозастосування та його стадіях, у вимогах, яким мають відповідати акти застосування права, структурних, мовних та реквізитних правилах їх оформлення. Вказано на значенні юридичних конструкцій у правозастосуванні

Ключові слова: юридична конструкція, правозастосовна конструкція, правозастосовний процес, індивідуально-правовий акт, вимоги до правозастосування.

Косович В. М. Юридические конструкции как средство правоприменительной техники

В статье кратко охарактеризовано такое средство правоприменительной техники как юридическая конструкция. Установлено, что правоприменительные конструкции используются и в процессе правоприменения, и непосредственно в индивидуально-правовых актах документах. Выяснено, что правоприменительные конструкции проявляются в общих требованиях к правоприменению и его стадиях, в требованиях, которым должны соответствовать акты применения права, структурных, языковых и реквизитных правилах их оформления. Указано на значении юридических конструкций в правоприменении.

Ключевые слова: юридическая конструкция, правоприменительная конструкция, правоприменительный процесс, индивидуально-правовой акт, требования к правоприменению.

Kosovich V. Legal structure as a means of law enforcement equipment

The article summarizes the remedy of law enforcement technology as a legal construct. It is established that the enforcement design used in the enforcement process, and directly to individual legal acts documents. Found that law enforcement structures are manifested in the General requirements for enforcement and its stages, the requirements that must be met by acts of law, structural, linguistic and required the rules of their registration. Stated on the importance of legal structures for law enforcement.

Key words: legal construction, enforcement structure, enforcement process, individual legal act, requirements for enforcement.